ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 17ης Φεβρουαρίου 1976 *

Στην υπόθεση 45/75,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Finanzgericht Rheinland-Pfalz προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Rewe-Zentrale des Lebensmittel-Großhandels GmbH, Köln,

και

Hauptzollamt Landau/Pfalz,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 37, παράγραφος 1 και 95, πρώτη παράγραφος της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους R. Lecourt, πρόεδρο, H. Kutscher, A. O'Keeffe, προέδρους τμήματος, A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen και A. J. Mackenzie Stuart, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Reischl
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

REWE-ZENTRALE DES LEBENSMITTEL-GROSSHANDELS GMBH KATA HAUPTZOLLAMT LANDAU/PFALZ

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα πραγματικά περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 10ης Απριλίου 1975, που περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 12 Μαΐου 1975, το Finanzgericht Rheinland-Pfalz υπέβαλε στο Δικαστήριο, βάσει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, ορισμένα ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 37, παράγραφος 1 και του άρθρου 95, παράγραφος 1 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ ενός εισαγωγέα ιταλικών βερμούτ και της γερμανικής τελωνειακής διοικήσεως. Στη διαφορά αυτή πρόκειται για το αν συνάδει ο επιβαλλόμενος στο εισαγόμενο οινόπνευμα στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία φόρος καταναλώσεως, ο αποκαλούμενος εξισωτικός φόρος μονοπωλίου (Monopolausgleich), με τις προαναφερθείσες διατάξεις της Συμβάσεως.

2 Κατά το γερμανικό νόμο περί μονοπωλίου οινοπνεύματος (Gesetz über das Branntweinmonopol) η αιθυλική αλκοόλη γεωργικής και μη γεωργικής προελεύσεως πρέπει να παραδίδεται στη διοίκηση του μονοπωλίου σε τιμή που καθορίζεται από τις αρχές· το μονοπώλιο, κατόπιν επεξεργασίας, τη μεταπωλεί, σε διαφορετικές τιμές ανάλογα με τη χρησιμοποίηση για την οποία μεταπωλείται, καθορισμένες όμως και αυτές από τις αρχές.

Η τιμή στην οποία μεταπωλείται το οινόπνευμα περιλαμβάνει το αντίτιμο του οινοπνεύματος, ένα ποσό που προορίζεται να καλύψει τα έξοδα του μονοπωλίου, στο οποίο ποσό περιλαμβάνονται τα έξοδα επεξεργασίας, αποθεματοποιήσεως και διοικήσεως, καθώς και το φόρο που αποκαλείται φόρος οινοπνεύματος (Branntweinsteuer).

Όσον αφορά το οινόπνευμα που προορίζεται για ποτά, τα αποκαλούμενα έξοδα μονοπωλίου περιλαμβάνουν επίσης ένα στοιχείο της τιμής που προορίζεται να αντισταθμίσει τις απώλειες που υφίσταται η διοίκηση του μονοπωλίου, πωλώντας ορισμένο οινόπνευμα, που προορίζεται για άλλες χρήσεις, κάτω από την τιμή κόστους.

3 Δυνάμει της παραγράφου 76 του προαναφερθέντος νόμου ορισμένα είδη εγχωρίου οινοπνεύματος, ιδίως δε οινόπνευμα από δημητριακά και το οινόπνευμα

που προέρχεται από ορισμένα φρούτα, απαλλάσσονται από την υποχρέωση παραδόσεως στο μονοπώλιο.

Χαρακτηριστικό της καταστάσεως που έδωσε αφορμή για τη διαφορά είναι η ύπαρξη εθνικού μονοπωλίου που καλύπτει την αγορά και την εμπορία ενός προϊόντος, χωρίς να καλύπτει όμως όλη την εγχώρια παραγωγή αυτού του προϊόντος, δεδομένου ότι ένα μέρος αγοράζεται και διατίθεται στο εμπόριο από τον ιδιωτικό τομέα.

4 Το οινόπνευμα που απαλλάσσεται από την υποχρέωση παραδόσεως στο μονοπώλιο επιβαρύνεται με ένα φόρο που αποκαλείται πρόσθετος φόρος οινοπνεύματος (Branntweinaufschlag), και ισούται με τη διαφορά μεταξύ της βασικής τιμής του οινοπνεύματος μονοπωλίου και της κανονικής του τιμής πωλήσεως και, για το λόγο αυτό, περιλαμβάνει, εκτός από το φόρο οινοπνεύματος (Branntweinsteuer), ίσου ύψους με το φόρο που επιβάλλεται στο οινόπνευμα μονοπωλίου, μία συνεισφορά στα έξοδα του μονοπωλίου.

Η συνεισφορά αυτή ονομάζεται υπερβάλλον του εξισωτικού φόρου μονοπωλίου (Branntweinaufschlagspitze) και ισούται προς τα «έξοδα του μονοπωλίου» που ενσωματώνονται στην τιμή πωλήσεως του οινοπνεύματος μονοπωλίου που προορίζεται για ποτά, αλλά είναι εντούτοις μειωμένη κατά ένα κατ' αποκοπή ποσό (21 DM κατά το χρόνο των υπό κρίση περιστατικών που προκάλεσαν τη διαφορά στην κύρια δίκη), το οποίο αντιστοιχεί στο μέσο όρο των εξόδων, τα οποία εξοικονομεί η διοίκηση του μονοπωλίου, μη αναλαμβάνοντας αυτό το οινόπνευμα.

Το ποσό που προκύπτει κατ' αυτό τον τρόπο μειώνεται στη συνέχεια κατά διάφορες αναλογίες που ποικίλλουν από 5% μέχρι και πλέον των 100% της βασικής τιμής (Branntweingrundpreis), όταν πρόκειται για οινόπνευμα που προέρχεται από αποστακτήρια μικρής παραγωγής ή αυξάνεται προοδευτικά κατ' αναλογία της ετήσιας παραγωγής, όταν πρόκειται για αποστακτήρια που παράγουν σημαντικές ποσότητες.

Η επιβάρυνση του οινοπνεύματος που εξαιρείται από την υποχρέωση παραδόσεως με ένα μέρος των εξόδων της διοικήσεως του μονοπωλίου οφείλεται στη θέληση του εθνικού νομοθέτη να επιβαρύνονται με τα έξοδα του μονοπωλίου οι καταναλωτές του εγχώριου οινοπνεύματος, τόσο αυτού που εξαιρείται από την υποχρέωση παραδόσεως όσο και αυτού που διατίθεται στο εμπόριο από τη διοίκηση.

Για το λόγο αυτό, το υπερβάλλον του πρόσθετου φόρου οινοπνεύματος διατίθεται στη διοίκηση του μονοπωλίου, για την οποία αποτελεί πηγή εσόδων.

5 Το εισαγόμενο οινόπνευμα και τα εισαγόμενα αλκοολούχα ποτά — τα τελευταία ανάλογα με την περιεκτικότητά τους σε οινόπνευμα — υφίστανται μία επιβάρυνση που αποκαλείται εξισωτικός φόρος μονοπωλίου και περιλαμβάνει, εκτός από το φόρο που επιβάλλεται στο οινόπνευμα μονοπωλίου (φόρος οινοπνεύματος) μία επιπλέον επιβάρυνση που θεωρείται ότι αντιστοιχεί σε ποσό που, στην τιμή πωλήσεως του οινοπνεύματος μονοπωλίου, προορίζεται να καλύψει τα «έξοδα μονοπωλίου» κατά τ' ανωτέρω.

Δεδομένου ότι η πρόσθετη αυτή επιβάρυνση που ονομάζεται υπερβάλλον του εξισωτικού φόρου μονοπωλίου (Monopolausgleichspitze) δεν διατίθεται για τη χρηματοδότηση του μονοπωλίου, αλλά, όπως ο εξισωτικός φόρος μονοπωλίου (Monopolausgleich), του οποίου αποτελεί στοιχείο, στον κρατικό προϋπολογισμό, η είσπραξή της προορίζεται, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Κυβερνήσεως Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, στην αποκατάσταση της ισότητας των όρων ανταγωνισμού μεταξύ οινοπνεύματος και αλκοολούχων ποτών που εισάγονται και οινοπνεύματος και αλκοολούχων ποτών εγχωρίου παραγωγής με βάση το οινόπνευμα που εξαιρούνται από την υποχρέωση παραδόσεως.

Επιπλέον, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δήλωσε κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας «ότι εμμέσως η προστασία αυτή επιτρέπει τη χρηματοδότηση του μονοπωλίου, επειδή χωρίς την είσπραξη αυτού του υπερβάλλοντος (Spitze) δεν θα ήταν δυνατό να επιβαρυνθεί το εγχώριο οινόπνευμα με τα έξοδα λειτουργίας του μονοπωλίου».

Εντούτοις, διαφορετικά από ό,τι ισχύει για το εγχώριο οινόπνευμα που εξαιρείται, το ποσό αυτό δεν μειώνεται κατ' αποκοπή, ούτε στη συνέχεια μειώνεται ή αυξάνεται προοδευτικά, αλλά καθορίζεται μια για πάντα, το ποσό δε που προκύπτει κατ' αυτό τον τρόπο συνιστά, εξάλλου, το ανώτατο όριο της προοδευτικής αυξήσεως του πρόσθετου φόρου οινοπνεύματος.

Η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας τονίζει, εντούτοις, ότι η προοδευτική αύξηση του πρόσθετου φόρου οινοπνεύματος έχει σαν αποτέλεσμα, τουλάχιστον όσον αφορά τα αποστακτήρια «με σφραγίδα» που παράγουν οινόπνευμα από φρούτα, ο πρόσθετος φόρος οινοπνεύματος και ο εξισωτικός φόρος μονοπωλίου να έχουν το ίδιο ύψος όταν πρόκειται για οινόπνευμα που προέρχεται από αποστακτήρια που παράγουν περισσότερο από 330 HL ετησίως, πράγμα που συμβαίνει για 95% της παραγωγής.

6 Δεδομένου ότι πρόκειται για φόρο που επιβαρύνει συγχρόνως το εισαγόμενο προϊόν και το εγχώριο ομοειδές προϊόν στο πλαίσιο μονοπωλίου εμπορικού χα-

ρακτήρα, αμφισβητείται ακριβώς η συμφωνία της επίδικης επιβαρύνσεως με τα άρθρα 95 και 37, πράγμα που αποτελεί εξάλλου και το αντικείμενο της διαμάχης ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου.

Στα ερωτήματα που έθεσε το εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί απάντηση λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω.

7 Πρέπει να εξεταστούν, πρώτον, τα ζητήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 95, πρώτη παράγραφος της Συνθήκης, στη συνέχεια δε τα ερωτήματα σχετικά με το άρθρο 37.

Όσον αφορά το άρθρο 95, πρώτη παράγραφος

8 Ερωτάται, πρώτον, αν το άρθρο 95, πρώτη παράγραφος θεμελιώνει για τους υπηκόους των κρατών μελών, από το τέλος της μεταβατικής περιόδου, δικαιώματα που οφείλουν να προστατεύουν τα εθνικά δικαστήρια.

9 Όπως δέχτηκε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 16ης Ιουνίου 1966, στην υπόθεση 57-65 (Lütticke, SLG 304), η διάταξη αυτή παράγει άμεσα αποτελέσματα και θεμελιώνει, για τους ιδιώτες, δικαιώματα που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν.

10 Ερωτάται, δεύτερον, αν η επιβολή του μέρους του εξισωτικού φόρου μονοπωλίου που ονομάζεται υπερβάλλον του εξισωτικού φόρου μονοπωλίου, λόγω της εισαγωγής ιταλικού βερμούτ, συνιστά παράβαση του άρθρου 95, πρώτη παράγραφος, καθόσον η λειτουργία του έγκειται όχι στην αντιστάθμιση, μέσω φόρου, της επιβαρύνσεως που υφίστανται τα παρόμοια εγχώρια προϊόντα, αλλά στην αντιστάθμιση των εξόδων της διοικήσεως του εθνικού μονοπωλίου.

11 Καίτοι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο του άρθρου 177 της Συνθήκης, να αποφανθεί ως προς το αν συνάδουν διατάξεις εθνικού νόμου με τη Συνθήκη, είναι, εντούτοις, αρμόδιο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο κάθε στοιχείο ερμηνείας που έχει σχέση με το κοινοτικό δίκαιο και μπορεί να καταστήσει δυνατή την κρίση ως προς αυτό το ζήτημα.

12 Κατά το άρθρο 95, πρώτη παράγραφος της Συνθήκης «κανένα κράτος μέλος δεν επιβάλλει άμεσα ή έμμεσα στα προϊόντα άλλων κρατών μελών εσωτερικούς φόρους οποιασδήποτε φύσεως, ανωτέρους από εκείνους που επιβαρύνουν άμεσα ή έμμεσα τα ομοειδή εθνικά προϊόντα».

Η εφαρμογή αυτής της διατάξεως συνεπάγεται την εφαρμογή κριτηρίων που επιτρέπουν να προσδιοριστεί η ύπαρξη ή έλλειψη του ομοειδούς αυτού χαρακτήρα.

Δεν επαρκεί σχετικώς, για να εφαρμοστεί η απαγόρευση του άρθρου 95, πρώτη παράγραφος το ότι η ίδια πρώτη ύλη — όπως το οινόπνευμα — ανευρίσκεται και στα δύο προϊόντα, ακόμα και αν η φορολόγηση, πλήρως ή εν μέρει, εξαρτάται από αυτή την πρώτη ύλη, αλλά πρέπει να συγκριθεί η φορολογία των προϊόντων που, κατά το ίδιο στάδιο παραγωγής ή εμπορίας, εμφανίζουν για τους καταναλωτές ανάλογες ιδιότητες και ανταποκρίνονται στις ίδιες ανάγκες.

Το γεγονός ότι το εγχώριο προϊόν και το εισαγόμενο προϊόν κατατάσσονται ή όχι στην ίδια κλάση του κοινού δασμολογίου συνιστά εν προκειμένω σημαντικό στοιχείο κρίσεως.

13 Επομένως, όταν σε κράτος μέλος η αιθυλική αλκοόλη αποτελεί το αντικείμενο ειδικής ρυθμίσεως με ιδιαίτερες φορολογικές συνέπειες, το ομοειδές προϊόν, υπό την έννοια του άρθρου 95, είναι η εισαγόμενη αιθυλική αλκοόλη.

Αντιθέτως, αν το εισαγόμενο προϊόν είναι αλκοολούχο ποτό, καίτοι με βάση την αιθυλική αλκοόλη, η επιβάρυνση που αυτό υφίσταται πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με το ύψος της επιβαρύνσεως των ομοειδών εγχωρίων προϊόντων.

Ελλείψει κατ' εξοχήν ομοειδούς εγχωρίου προϊόντος, τηρείται η απαγόρευση των διακρίσεων που αναφέρεται στο άρθρο 95, αν η επιβάρυνση που υφίσταται το εισαγόμενο προϊόν αντιστοιχεί στην εσωτερική επιβάρυνση της ίδιας φύσεως και του ίδιου ύψους.

14 Η αντιστοιχία μεταξύ του ύψους των επιβαρύνσεων, όσον αφορά το εγχώριο προϊόν και το εισαγόμενο προϊόν, που προβλέπεται από το άρθρο 95, ισχύει ανεξάρτητα από την επίπτωση άλλων στοιχείων εκτός από τα φορολογικά στο κόστος παραγωγής των προς σύγκριση προϊόντων.

Ειδικότερα, το πεδίο εφαρμογής αυτού του άρθρου δεν μπορεί να επεκταθεί μέχρι του σημείου που να επιτρέπει οιαδήποτε αντιστάθμιση μεταξύ φορολογικού βάρους που θεσπίστηκε για να επιβαρύνει το εισαγόμενο προϊόν και βάρους διαφορετικής φύσεως, παραδείγματος χάρη οικονομικού, που επιβαρύνει το ομοειδές αυτό εγχώριο προϊόν.

Εντούτοις, αυτό δεν συμβαίνει, όταν το εισαγόμενο προϊόν και το ομοειδές προϊόν υφίστανται και τα δύο εξίσου κρατική επιβάρυνση που θεσπίζεται και καθορίζεται, ως προς το ύψος της, από τη δημόσια αρχή, ακόμα και αν μέρος από την επιβάρυνση που υφίσταται το εγχώριο προϊόν διατίθεται, εξάλλου, για τη χρηματοδότηση κρατικού μονοπωλίου, ενώ αυτή που υφίσταται το εισαγόμενο προϊόν εισπράττεται υπέρ του κρατικού προϋπολογισμού.

15 Αντιθέτως, υπάρχει παράβαση του άρθρου 95, πρώτη παράγραφος, όταν η επιβάρυνση που υφίσταται το εισαγόμενο προϊόν και αυτή που υφίσταται το εγχώριο ομοειδές προϊόν υπολογίζονται κατά διαφορετικό τρόπο και σύμφωνα με διαφορετικές μεθόδους που καταλήγουν, έστω και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις, σε μεγαλύτερη επιβάρυνση του εισαγόμενου προϊόντος.

Σ' αυτή τη διαπίστωση δεν μπορεί να αντιταχθεί ότι, αν το εισαγόμενο προϊόν επιβαρύνεται με ένα κατ' αποκοπή ποσό, ενώ το εγχώριο προϊόν επιβαρύνεται σύμφωνα με κλίμακες αύξουσας ή φθίνουσας προόδου, αυτό οφείλεται, στην πρώτη περίπτωση, στο ότι δεν ήταν δυνατό να διενεργηθούν οι αναγκαίοι έλεγχοι.

Πράγματι, και αν ακόμη αποδεικνυόταν αδύνατο να θεσπιστούν επιβαρύνσεις επίσης κατά φθίνουσα ή αύξουσα πρόοδο για τα εγχώρια και τα εισαγόμενα προϊόντα, είναι, εν πάση περιπτώσει, δυνατό να επιβληθεί και στα δύο προϊόντα ο ίδιος κατ' αποκοπή ή σταθερός φόρος, προκειμένου να τηρηθεί η απαγόρευση των διακρίσεων που περιέχεται στο άρθρο 95.

Εξάλλου, αυτή η αντιστοιχία των προϋποθέσεων φορολογήσεως είχε προταθεί από την Επιτροπή στη σύσταση που απηύθυνε στη Γερμανική Κυβέρνηση, στις 22 Δεκεμβρίου 1969, στην οποία όμως δεν δόθηκε συνέχεια.

16 Επιπλέον, στο πλαίσιο του άρθρου 95, η επιβάρυνση ακριβώς που υφίστανται αντίστοιχα τα δύο προϊόντα πρέπει να είναι ίση, χωρίς να χρειάζεται να ληφθεί υπόψη η επίπτωση αυτής της επιβαρύνσεως στην τελική τιμή των εγχωρίων και των εισαγομένων προϊόντων.

17 Επομένως, στο δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα, καθόσον αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 95, πρώτη παράγραφος, προσήκει η απάντηση ότι η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει την επιβάρυνση του εισαγόμενου προϊόντος με διαφορετικό τρόπο υπολογισμού ή διαφορετικές μεθόδους, παραδείγματος χάρη ενιαίο ποσό στη μία περίπτωση και προοδευτικό στην άλλη, από τον τρόπο και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για το φόρο

που επιβάλλεται στο ομοειδές εγχώριο προϊόν, έτσι ώστε να προκύπτουν μεγαλύτερα ποσά για το εισαγόμενο προϊόν, ακόμη και αν αυτή η διαφορά απαντά μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις, δεν χρειάζεται δε να ληφθεί υπόψη η ενδεχομένως διαφορετική επίπτωση αυτών των επιβαρύνσεων στο ύψος της τιμής των δύο προϊόντων.

Αντιθέτως, το άρθρο 95, πρώτη παράγραφος δεν απαγορεύει την επιβολή της ίδιας επιβαρύνσεως στο εισαγόμενο και στο ομοειδές εγχώριο προϊόν, ακόμη και αν ένα μέρος αυτής της επιβαρύνσεως, που υφίσταται το εγχώριο προϊόν, διατίθεται για τη χρηματοδότηση κρατικού μονοπωλίου, ενώ αυτή που υφίσταται το εισαγόμενο προϊόν εισπράττεται υπέρ του κρατικού προϋπολογισμού.

Όσον αφορά το άρθρο 37, παράγραφος 1

18 Τα ερωτήματα σχετικά με το άρθρο 37 αφορούν, κατ' ουσία, το αν ο εξισωτικός φόρος μονοπωλίου συνιστά παράβαση του άρθρου 37 της Συνθήκης, καθόσον περιλαμβάνει το υπερβάλλον, που υπολογίζεται κατά τα ανωτέρω.

19 Αφού έγινε δεκτό ότι το άρθρο 95 της Συνθήκης δεν απαγορεύει επιβαρύνσεις, όπως αυτές που αποτελούν το αντικείμενο της διαφοράς, υπό τον όρο ότι πλήττουν εξίσου το εγχώριο προϊόν και το ομοειδές εισαγόμενο προϊόν, φαίνεται ότι παρέλκει πλέον η απάντηση στα ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 37, καθόσον τα ερωτήματα αυτά προφανώς υποβλήθηκαν για να εξεταστεί αν το εν λόγω άρθρο 37 επιτρέπει, ως lex specialis, παρέκκλιση από την απαγόρευση του άρθρου 95 στην περίπτωση μονοπωλίου.

20 Εντούτοις, τα ερωτήματα αυτά μπορούν επίσης να αφορούν το αν ο εξισωτικός φόρος μονοπωλίου, ακόμη και εναρμονισμένος προς τον πρόσθετο φόρο οινοπνεύματος, συνιστά παράβαση του άρθρου 37 της Συνθήκης, καθόσον, δεδομένου ότι προορίζεται, τουλάχιστον εν μέρει, να αντισταθμίσει, έστω και εμμέσως, τα έξοδα του μονοπωλίου, συνιστά δυσμενή διάκριση ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως στην αγορά.

21 Το γεγονός ότι ένα εθνικό μέτρο ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 95 δεν συνεπάγεται ότι είναι νόμιμο έναντι των άλλων διατάξεων της Συνθήκης, όπως το άρθρο 37.

Επομένως πρέπει να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 37.

22 Με το πρώτο ερώτημα ζητείται αν το άρθρο 37, παράγραφος 1 της Συνθήκης είναι ικανό, από το τέλος της μεταβατικής περιόδου, να θεμελιώνει δικαιώματα για τους ιδιώτες που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν.

23 Το άρθρο 37, παράγραφος 1, ορίζοντας καταρχάς ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, να διαρρυθμίζουν προοδευτικώς τα κρατικά μονοπώλια εμπορικού χαρακτήρα, θέτει τη γενική αρχή εν προκειμένω, ορίζοντας ότι αποκλείεται μετά το τέλος αυτής της περιόδου «οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών» ως προς όρους εφοδιασμού και διαθέσεως των προϊόντων που σε ορισμένα κράτη μέλη υπάγονται σε μονοπώλιο.

24 Η απαγόρευση οποιασδήποτε διακρίσεως, όσον αφορά τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως των εμπορευμάτων που παράγονται ή διατίθενται στο εμπόριο από τους υπηκόους των διαφόρων κρατών μελών συνιστά, στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης, θεμελιώδη αρχή η οποία, απ' αυτή την ίδια τη φύση της, αφορά άμεσα την οικονομική και νομική κατάσταση αυτών των υπηκόων.

Ο κανόνας αυτός, παραπέμποντας σε ένα σύνολο διατάξεων που εφαρμόζονται πράγματι στους εν λόγω υπηκόους, είναι από τη φύση του ικανός να αποτελέσει ευθέως αντικείμενο επικλήσεως από τους ιδιώτες.

Ο αποκλεισμός, μετά το τέλος της μεταβατικής περιόδου, οποιασδήποτε διακρίσεως στον εν λόγω τομέα συνιστά υποχρέωση με σαφώς καθορισμένα αποτελέσματα, η εκπλήρωση της οποίας πρέπει να διευκολύνεται, αλλά όχι και να εξαρτάται, από τον προοδευτικό χαρακτήρα της προβλεπόμενης διαρρυθμίσεως.

Πρέπει, σχετικώς, να τονιστεί ότι κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 37 ο ρυθμός των μέτρων διαρρυθμίσεως έπρεπε να προσαρμοστεί στην κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών για τα ίδια προϊόντα.

Οι διατάξεις της Συνθήκης που επιβάλλουν στα κράτη μέλη να υλοποιήσουν την εξάλειψη οποιασδήποτε διακρίσεως κατά τη διάρκεια καθορισμένης προθεσμίας καθίστανται απευθείας εφαρμοστέες, ακόμη και όταν, με τη λήξη αυτής της προθεσμίας, η υποχρέωση δεν έχει εκπληρωθεί.

Έτσι, με τη λήξη αυτής της περιόδου, η υποχρέωση για την οποία πρόκειται δεν εξαρτάται πλέον από κανένα όρο ούτε μπορεί να εξαρτάται, ως προς την εκπλήρωσή της ή τα αποτελέσματά της, από τη θέσπιση οποιασδήποτε πράξεως είτε

της Κοινότητας είτε των κρατών μελών και είναι απ' αυτή την ίδια τη φύση της ικανή να θεμελιώσει δικαιώματα για τους πολίτες που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν.

Η προθεσμία που δόθηκε στα κράτη μέλη για να διαρρυθμίσουν προοδευτικώς τα κρατικά μονοπώλια κατά τρόπο ώστε με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου να διασφαλιστεί ότι αποκλείεται οποιαδήποτε διάκριση, δεδομένου ότι αποβλέπει στο να διευκολύνει τη δημιουργία νέων καταστάσεων που να είναι σύμφωνες με τον εν λόγω κανόνα, δεν μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα, μετά τη λήξη της, την παρεμπόδιση της εφαρμογής αυτού του κανόνα.

25 Στη συνέχεια ερωτάται αν η επιβολή του μέρους του εξισωτικού φόρου του μονοπωλίου που ονομάζεται υπερβάλλον του εξισωτικού φόρου μονοπωλίου, λόγω της εισαγωγής ιταλικού βερμούτ, συνιστά παραβίαση της αρχής που διατυπώνεται στο άρθρο 37, παράγραφος 1 της Συνθήκης, καθόσον η λειτουργία αυτής της επιβολής έγκειται όχι στην αντιστάθμιση, μέσω φόρου, της επιβαρύνσεως που υφίστανται τα ομοειδή εγχώρια προϊόντα, αλλά των εξόδων της διοικήσεως του εθνικού μονοπωλίου.

26 Το άρθρο 37, παράγραφος 1 δεν αφορά αποκλειστικά τους ποσοτικούς περιορισμούς αλλά απαγορεύει, με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, οποιαδήποτε διάκριση στους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών.

Από αυτό έπεται ότι η εφαρμογή του δεν περιορίζεται στις εισαγωγές και εξαγωγές που αποτελούν το άμεσο αντικείμενο του μονοπωλίου, αλλά εκτείνεται σε κάθε πράξη που συνδέεται με την ύπαρξη του μονοπωλίου και έχει επίπτωση στις εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ κρατών μελών καθορισμένων προϊόντων, είτε υπό καθεστώς μονοπωλίου είτε όχι, και κατ' αυτό τον τρόπο αφορά τις επιβαρύνσεις που δημιουργούν, σε βάρος των εισαγόμενων προϊόντων, διακρίσεις σε σχέση με τα εγχώρια προϊόντα που διαθέτονται από το μονοπώλιο.

Η ερμηνεία αυτή αντιστοιχεί, εξάλλου, προς την απαγόρευση που αναφέρεται στο άρθρο 95, δεύτερη παράγραφος, κατά το οποίο κανένα κράτος μέλος δεν επιβάλλει στα προϊόντα των άλλων κρατών μελών εσωτερικούς φόρους, η φύση των οποίων καταλήγει έμμεσα στην προστασία άλλων προϊόντων.

Από τις προηγούμενες σκέψεις συνάγεται ότι, καταρχήν, δεν συμβιβάζεται με την απαγόρευση του άρθρου 37, παράγραφος 1 το να επιβάλλεται μόνο στο εισαγόμενο προϊόν, έστω και υπό τη μορφή φόρου, συνεισφορά στα έξοδα του μονοπωλίου.

27 Εντούτοις, αυτό δεν συμβαίνει, όταν το εισαγόμενο προϊόν και το ομοειδές προϊόν υφίστανται, και το ένα και το άλλο, εξίσου κρατική επιβάρυνση που θεσπίζεται και καθορίζεται, ως προς το ύψος της, από τη δημόσια αρχή, ακόμη και αν ένα μέρος της επιβαρύνσεως που υφίσταται το εγχώριο προϊόν διατίθεται, εξάλλου, για τη χρηματοδότηση κρατικού μονοπωλίου, ενώ αυτή που υφίσταται το εισαγόμενο προϊόν επιβάλλεται γενικώς υπέρ του κρατικού προϋπολογισμού.

Πράγματι, δεν υφίσταται διάκριση υπό την έννοια του άρθρου 37, όταν το εισαγόμενο προϊόν τελεί υπό τους ίδιους όρους όπως το ομοειδές εγχώριο προϊόν που διατίθεται από το μονοπώλιο.

Συντρέχει, αντιθέτως, παράβαση όχι μόνο του άρθρου 95, αλλά επίσης και του άρθρου 37 της Συνθήκης, όταν η επιβαλλόμενη επιβάρυνση στο εισαγόμενο προϊόν διαφέρει από αυτή που υφίσταται το ομοειδές εγχώριο προϊόν που διατίθεται άμεσα ή έμμεσα από το μονοπώλιο.

Επομένως, προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 37, παράγραφος 1 πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι η διάκριση ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως στην αγορά, στην οποία αναφέρεται, καλύπτει και την περίπτωση κατά την οποία επιβάλλεται στο εισαγόμενο προϊόν, έστω και υπό τη μορφή φόρου, συνεισφορά στα έξοδα του μονοπωλίου, η διάταξη όμως αυτή δεν απαγορεύει την εξίσου επιβάρυνση του εισαγόμενου και του εγχώριου ομοειδούς προϊόντος, ακόμη κι αν η επιβάρυνση επί του τελευταίου διατίθεται εν μέρει για τη χρηματοδότηση του μονοπωλίου, ενώ αυτή που υφίσταται το εισαγόμενο προϊόν επιβάλλεται γενικώς υπέρ του κρατικού προϋπολογισμού.

28 Μετά το πέρας της συζητήσεως η προσφεύγουσα στην κύρια δίκη ζήτησε την επανάληψή της, ισχυριζόμενη ότι οι απαντήσεις που έδωσε η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και η Επιτροπή σε ερώτημα που είχε υποβληθεί στο πλαίσιο της υποθέσεως 91/75 (Hauptzollamt Göttingen κατά Miritz) είναι ικανές να επηρεάσουν την απόφαση του Δικαστηρίου.

29 Εντούτοις, οι απαντήσεις αυτές σχετικά με την ύπαρξη ενός συστήματος που αποκαλείται «σύστημα αντισταθμίσεως τιμών» (Preisausgleichssystem) εντός του γερμανικού μονοπωλίου του οινοπνεύματος δεν παρέχουν, εν πάση περιπτώσει, αποφασιστικά στοιχεία ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου για την απάντηση στα ερωτήματα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο στην παρούσα υπόθεση.

Το Δικαστήριο θεωρεί, επομένως, ότι δεν είναι αναγκαίο να προβεί σε επανάληψη της συζητήσεως.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Finanzgericht Rheinland-Pfalz με Διάταξη της 10ης Απριλίου 1975, αποφαίνεται:

1. **Το άρθρο 95, πρώτη παράγραφος παράγει άμεσα αποτελέσματα και θεμελιώνει, για τους ιδιώτες, δικαιώματα που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν.**

2. **Το άρθρο 95, πρώτη παράγραφος πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει την επιβάρυνση του εισαγόμενου προϊόντος με διαφορετικό τρόπο υπολογισμού ή διαφορετικές μεθόδους, παραδείγματος χάρη ενιαίο ποσό στη μία περίπτωση και προοδευτικό στην άλλη, από τον τρόπο και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για το φόρο που επιβάλλεται στο ομοειδές εγχώριο προϊόν, έτσι ώστε να προκύπτουν μεγαλύτερα ποσά για το εισαγόμενο προϊόν, ακόμη και αν αυτή η διαφορά απαντά μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις. Δεν χρειάζεται να ληφθεί υπόψη εν προκειμένω η ενδεχομένως διαφορετική επίπτωση αυτών των επιβαρύνσεων στο ύψος της τιμής των δύο προϊόντων.**

3. **Το άρθρο 95, πρώτη παράγραφος δεν απαγορεύει την επιβολή της ίδιας επιβαρύνσεως στο εισαγόμενο και στο ομοειδές εγχώριο προϊόν, ακόμη και αν ένα μέρος αυτής της επιβαρύνσεως, που υφίσταται το εγχώριο προϊόν, διατίθεται για τη χρηματοδότηση κρατικού μονοπωλίου, ενώ αυτή που υφίσταται το εισαγόμενο προϊόν εισπράττεται υπέρ του κρατικού προϋπολογισμού.**

4. **Το άρθρο 37, παράγραφος 1 μπορεί να θεμελιώνει δικαιώματα για τους ιδιώτες, τα οποία τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν.**

5. **Το άρθρο 37, παράγραφος 1 πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι η διάκριση ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως στην αγορά, στην οποία αναφέρεται, καλύπτει και την περίπτωση κατά την οποία επιβάλλεται στο εισαγόμενο προϊόν, έστω και υπό τη μορφή φόρου, συνεισφορά στα έξοδα του μονοπωλίου, η διάταξη όμως αυτή δεν απαγορεύει την εξίσου επιβάρυν-**

ση του εισαγόμενου και του εγχώριου ομοειδούς προϊόντος, ακόμη κι αν η επιβάρυνση επί του τελευταίου διατίθεται εν μέρει για τη χρηματοδότηση του μονοπωλίου, ενώ αυτή που υφίσταται το εισαγόμενο προϊόν επιβάλλεται γενικώς υπέρ του κρατικού προϋπολογισμού.

Κρίθηκε από το Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο στις 17 Φεβρουαρίου 1976.

Lecourt Kutscher O'Keeffe Donner

Mertens de Wilmars Sørensen Mackenzie Stuart

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Φεβρουαρίου 1976.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
R. Lecourt